

Відгук
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук професора
КОПИТКО Марти Іванівни
на дисертаційну роботу
ГУРСЬКОГО Юрія Ярославовича
*«Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в
умовах міжнародної діяльності»*
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

***Актуальність теми та її зв'язок із науковими програмами, планами,
темами***

Інструменти економічного захисту допомагають підприємствам зберігати стабільність у мінливих умовах міжнародного ринку, що є критично важливим для довгострокового планування та розвитку. Ефективний економічний захист допомагає забезпечити задоволення потреб та інтересів стейкхолдерів, що є важливим для стабільного розвитку підприємства, а використання інструментів економічного захисту сприяє оптимізації управлінських процесів.

В умовах міжнародних економічних відносин використання сучасних інструментів економічного захисту сприяє збереженню та підвищенню конкурентоспроможності підприємства на міжнародному ринку. Зважаючи на те, що міжнародна діяльність пов'язана з різноманітними ризиками (валютні коливання, політична нестабільність, правові бар'єри), аналіз інструментів економічного захисту дозволяє результативно виявити та мінімізувати ці ризики. Окрім того, міжнародні ринки мають свої специфічні регуляторні вимоги, відповідність яким забезпечується серед іншого засобами аналізування інструментів економічного захисту допомагає підприємствам.

З огляду на вищезазначені аспекти тема наукової роботи є актуальною та своєчасною для дослідження.

Про наукову значущість та актуальність розв'язаних в дисертації завдань свідчить відповідність науковому напрямку кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Формування систем менеджменту розумних підприємств в умовах міжнародної діджиталізації та інтелектуалізації» (ММП-19) (у рамках виконання цього наукового напрямку надано рекомендації із застосування Agile-Lean підходу для

виконання технологічних операцій інформаційного забезпечення у процесі використання інструментів економічного захисту підприємств).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформованих у дисертації та їх достовірність

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, викладені автором, характеризуються достатньо високим рівнем обґрунтованості та достовірності. Це підтверджується глибоким аналізом вітчизняних та іноземних джерел за проблемою оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, коректним застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, обробленням тематичного статистичного матеріалу, теоретичною та експериментальною перевіркою розробок на основі їх апробації на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, а також шляхом впровадження у діяльність вітчизняних підприємств.

Після аналізу представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків, пропозицій і рекомендацій можна зробити висновок про відповідність рівня їх обґрунтованості та достовірності встановленим вимогам.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Перший розділ роботи «Теоретичні і прикладні засади оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» присвячено визначенню ролі інструментів економічного захисту у забезпеченні розвитку міжнародної економічної діяльності підприємств (с. 25-29); розвинуто сутнісне визначення, встановлено особливості інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 30-35); здійснено їх систематизацію та ідентифіковано чинники, які визначають використання інструментів економічного захисту підприємства (с. 36-57).

Розділі 2 «Економічне оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» присвячено розвитку методичного забезпечення оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 60-72); аналізуванню вітчизняних підприємств та оцінюванню залежності рівня інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності та імовірності його банкрутства (с. 72-80);

вивченню стану використання чинних інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 81-90).

У розділі 3 «Розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» розроблено модель, розраховану для встановлення черговості використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 94-103); надано рекомендації для інформаційного забезпечення інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності (с. 104-115); уточнено порядок економічного оцінювання інструментів економічного захисту підприємств із використання лінгвістичних оцінок (ML-LDM) (с. 115-129).

Загалом дисертаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Теоретична та прикладна цінність результатів дослідження

У своїй дисертаційній роботі автор пропонує розв'язання актуального науково-прикладного завдання, що стосується розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Зокрема, практичне значення одержаних результатів полягає у наданні підприємствам інструментарію економічного оцінювання та рекомендації із використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності. Безпосередню практичну значущість, зокрема, мають: порядок використання інструментів економічного захисту підприємства; методичні положення та практичні рекомендації із оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності; методичні рекомендації із оцінювання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Запропоновані автором розробки були впроваджені та використовуються на вітчизняних підприємствах: ППФ «ВМВ-Транс», ТзОВ «Видавничий дім «Укрпол», ПАТ «Львівський електроламповий завод «Іскра», ПАТ «Укртелеком».

Ключові положення дисертаційної роботи були впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» та використовуються під час викладання дисципліни «Економіка та оподаткування інноваційної діяльності» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за

спеціальністю 073 «Менеджмент» освітньої програми «Управління інноваційною діяльністю».

Наукова новизна результатів дослідження

Після ознайомлення з дисертаційною роботою Гурського Ю.Я. було можливо чітко визначити ключові положення, висновки та пропозиції автора, які відзначаються науковою новизною. Серед найбільш вагомих наукових результатів дисертаційної роботи можна виокремити такі:

- запропоновано метод оцінки інструментів економічного захисту підприємств у міжнародній діяльності, використовуючи методологію багаторівневого лінгвістичного прийняття рішень (ML-LDM) (с. 116-130).

- удосконалено модель використання інструментів економічного захисту підприємств, що передбачає формування їх оптимального портфелю, забезпечуючи відповідність технологічних операцій інформаційного забезпечення принципам Agile-Lean (генерує гнучкий потік інформації, убезпечує візуалізацію процесів інформаційного захисту та потоку створення цінності компанії тощо) (с. 95-116).

- розвинуто методичні положення з аналізу інструментів економічного захисту підприємств у міжнародній діяльності, які забезпечують вивчення глобальних трендів, статистичних показників національної економіки та міждержавних процесів, практики вітчизняних підприємств. Це дозволяє встановити залежність між використанням інструментів економічного захисту та ймовірністю банкрутства в умовах міжнародної діяльності (с. 61-73).

- теоретичні та прикладні засади оцінки та розвитку інструментів економічного захисту підприємств у міжнародній діяльності. Це дозволило розширити визначення поняття «інструменти економічного захисту підприємства», уточнити типологію видів інструментів та систематизувати чинники, які визначають їх використання в умовах міжнародної діяльності (с. 31-81).

Повнота викладу положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих автором наукових працях

За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, серед яких: 1 монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Усі наукові публікації становлять значний науковий внесок автора та повністю відображають

представлені у дисертаційній роботі елементи наукової новизни, а також її теоретичні та методичні положення. З усіх наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише ті ідеї та висновки, що є результатом особистих досліджень автора. Обсяг, кількість та якість опублікованих праць відповідають усім вимогам, що стосуються публікацій основного змісту дисертаційної роботи для отримання наукового ступеня доктора філософії. Це дає автору право на публічний захист дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації

До недоліків та зауважень дискусійного характеру можна зарахувати:

1. Рекомендоване визначення економічного захист підприємства як цілеспрямованої діяльності із збереження автономії підприємства, розвитку самобутності його виробничо-господарської і міжнародної економічної діяльності, задоволення потреб та інтересів стейкхолдерів, що оптимізує процеси управління та гармонізує фінансовий стан та міжнародні відносини, є складним для розуміння широкою аудиторією, включаючи стейкхолдерів, які не мають глибоких знань у цій сфері. Деякі аспекти рекомендованого визначення, як "розвиток самобутності" або "гармонізація фінансового стану", можуть бути важко вимірюваними (с. 31).

2. На рис. 1.2 автором рекомендовано класифікацію інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності. За ознакою масштабу та сфери впливу виділено групи глобальних, національних, регіональних, локальних. Дані групи інструментів слід пояснити ретельніше, навести конкретні приклади їх використання (с. 45).

3. При формуванні груп чинників впливу на використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності, автором узагальнено групу чинників формування і розвитку конкурентних переваг (с. 47). Відмінність між чинниками формування і чинниками розвитку конкурентних переваг підприємства полягає в їхньому впливі на різні етапи життєвого циклу конкурентних переваг. Чинники формування конкурентних переваг зосереджені на створенні унікальних можливостей для підприємства, тоді як чинники розвитку спрямовані на підтримку та вдосконалення вже набутих переваг. Тож, доцільно було розрізняти такі групи чинників окремо.

4. При оцінюванні інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності як приклад обрано дані ТОВ «Яблуневий дар», ПАТ «Іскра» (с. 76). Слід було би ретельніше обґрунтувати вибір цих підприємств, адже вони повинні відповідати критеріям оцінювання, обраний методології,

врахувати специфічні умови та обставини, з якими стикаються підприємства в умовах загроз економічної безпеки тощо, забезпечуючи їх комплексну оцінку.

5. При вивченні стану використання інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності використано результати аналітичних досліджень Bain & Company у 2015-2023 рр. (с. 82). Цей вибір слід ретельно обґрунтувати, адже багато компанії (McKinsey & Company, Boston Consulting Group (BCG), A.T. Kearney, PwC (PricewaterhouseCoopers)) відомі своїм глибоким аналізом, стратегічними рекомендаціями та допомогою у впровадженні змін для покращення бізнес-процесів та підвищення ефективності підприємств.

6. Як відомо, Agile-Lean підхід допомагає створити більш гнучку, ефективну та адаптивну систему управління технологічними операціями інформаційної діяльності, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства в умовах міжнародної діяльності. Agile-Lean підхід значно впливає на групування технологічних операцій інформаційної діяльності, забезпечуючи гнучкість, ефективність та безперервне вдосконалення. Це слід було би врахувати на відобразити на рис. 2.3 (с. 110).

Слід зазначити, що зазначені дискусійні положення та зауваження не применшують належний науково-теоретичний та практичний рівень результатів дисертаційного дослідження.

Відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна праця виконана українською мовою, відповідає всім чинним нормам і правилам оформлення, є самостійною науковою роботою автора і відзначається достатньо високим науково-теоретичним рівнем.

Актуальність теми дисертаційної роботи, обґрунтованість та достовірність сформульованих положень, висновків і пропозицій, наукова новизна, науково-теоретична та практична цінність, стиль викладення та оформлення — всі ці аспекти дозволяють сформулювати висновок, що дисертаційна робота Юрія Ярославовича Гурського на тему "Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності" є самостійною завершеною роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати і вирішено важливе завдання з теоретичної та прикладної точок зору, а саме розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних

рекомендацій щодо оцінювання та розвитку інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності.

Ознайомлення з науковими положеннями, висновками і пропозиціями дисертаційної роботи свідчить, що вона є сучасною, відповідаю актуальним проблемам, завдання і тенденція міжнародної економічної діяльності підприємства.

Дисертаційна робота «Оцінювання та розвиток інструментів економічного захисту підприємств в умовах міжнародної діяльності» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р. «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022 р., а її автор – Гурський Юрій Ярославович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини (галузь знань 29 Міжнародні відносини).

Офіційна опонентка:

завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки
навчально-наукового інституту управління,
психології та безпеки Львівського державного
університету внутрішніх справ
Міністерства внутрішніх справ України
доктор економічних наук, професор

Марта КОПИТКО

